

Quddiem l-Arbitru ghas-Servizzi Finanzjarji

Kaz Nru. 167/2017

JM u KM ('l-ilmentaturi')

vs

GlobalCapital Financial Management Ltd.

(C 30053) ('il-provditur tas-servizz')

Seduta tad-9 ta' Settembru 2019

L-Arbitru,

Ra l-ilment fejn l-ilmentaturi jissottomettu illi huma kellhom investiment tajjed mas-Socjetà *GlobalCapital Financial Management Ltd.* fil-*British American Insurance-Malta Investment Bond*. Kellhom valur ta' €92,589 u kien ilhom li nvestew fih sa mit-18 ta' Gunju 2004.

Kien icemplilhom ta' spiss Rodian Formosa li kien jghidilhom li jrid ikellimhom ghaliex l-investiment li kellhom '*kien mejjet*' u kellhom jaqilbu f'investiment ahjar li kellu.

L-ilmentaturi jghidu li huma ma jifhmux u hallew f'idejh. Marru jkellmuh u kif qalilhom hu, iffirmaw il-karti biex biddlu l-investiment.

Huma dejjem qaghdu fuq il-pariri tal-*GlobalCapital* anke meta investew fil-*British American* u *GlobalCapital Eurobond* u fdaw lis-Sur Formosa li assigurahom li l-kapital kien sikur.

Wara li ma hadux l-imghax ghal xi snin, hames snin ilu Rodian Formosa kien cemplilhom u qalilhom li ser jiehd u biss 12% mill-ammont li investew fil-*Lifemark*.

Jghidu li dan kaz car ta' *misselling* kif ukoll '*churning*' kif ikkonfermat mill-MFSA fl-ittra taghhom tal-21 ta' Lulju 2015.

Huma kienu investew il-maggoranza tat-tifdil taghhom u jitolbu lill-Arbitru li jreggagghom fil-pozizzjoni finanzjarja taghhom qabel investew fil-*Lifemark*. Qed jitolbu s-somma ta' €92,589 bl-imghax u kumpens ghat-telf ta' qligh.

Ra r-Risposta tal-Provditur tas-Servizz li tghid:

1. Illi, preliminarjament, u minghajr pregudizzju ghall-premess, l-azzjoni odjerna hija preskritta *ai termini* tal-Artikolu 2153 tal-Kap. 16 tal-Ligijiet ta' Malta;
2. Illi, preliminarjament, u minghajr pregudizzju ghall-premess, l-azzjoni odjerna hija preskritta wkoll *ai termini* tal-Artikolu 2156(f) tal-Kap. 16 tal-Ligijiet ta' Malta;
3. Illi, preliminarjament, u minghajr pregudizzju ghall-premess, l-eccepjenti ma hijiex il-legittimu kontradittur tal-ilmentaturi, u hija s-socjetà emmetrici estera *Lifemark S.A.* li ghandha twiegeb ghat-talbiet tal-ilmentaturi;
4. Illi, fil-mertu, u minghajr pregudizzju ghall-premess, huwa car illi l-ilment jitratta effettivament kwistjoni ta' telf fl-investment; illi ghalhekk qed jigi eccepit il-*casus* in kwantu l-eccepjenti ma tistax tinsab responsabbli ghal telf li seh f'investment li ma kinetx tiggstixxi; u dan apparti l-fatt illi fornitur ta' servizzi finanzjarji jagixxi bhala intermedjarju biss bejn l-emmettur tal-prodott u l-investitur ghax-xiri tal-investment;
5. Illi minghajr pregudizzju ghall-premess, it-talbiet attrici huma infondati fil-fatt u fid-dritt u ghandhom jigu michuda bl-ispejjez kontra l-istess ilmentaturi, u dan, *inter alia*, stante illi t-telf f'investment ma jgibx wahdu r-responsabilità awtomatika u/jew vikarja tal-fornitur tas-servizz izda jrid jigi imputat xi tort attribwibbli lill-fornitur tas-servizz u assolutament ma hux minnu li inghataw xi servizz jew parir hazin mill-eccepjenti, u l-eccepjenti qieghda tirrespingi bhala infondata fil-fatt u fid-dritt kull allegazzjoni mressqa kontra taghha li sar xi '*mis-selling*' jew '*churning*' meta bhala intermedjarja licenzjata taht l-Att dwar Servizzi ta'

Investiment (Kap. 370) bieghet il-prodott *'Lifemark S.A. Secure Income Bond Issue 4 EUR – QI'* lill-ilmentaturi kif allegat minnhom, jew li agixxiet b'mod skorrett u li qarrqet bi kwalunkwe mod lill-ilmentaturi. L-eccepjenti lanqas ma tista' titqies responsabbli minhabba xi komportament iehor u, ghalhekk, it-talbiet fl-ilment tal-ilmentaturi ghandhom jigu respinti;

6. Illi fil-mertu u minghajr pregudizzju ghall-eccezzjonijiet l-ohra, apparti li ghad trid issir il-prova tad-dannu jew telf verament soffert mill-ilmentaturi, anke jekk ghall-grazzja tal-argument biss jirrizulta li l-ilmentaturi garrbu xi telf fuq l-investimenti in kwistjoni b'daqshekk ma jsegwix illi l-eccepjenti huma responsabbli ghad-dannu jew telf soffert; illi apparti minn hekk tenut kont tal-andament tas-swieq finanzjarji fiz-zmien in kwistjoni, l-ilmentaturi lanqas ma jistghu jippretendu illi kieku l-ilmentaturi investew flushom f'investiment iehor il-kapital investit kien ser jibqa' shih;
7. Salv eccezzjonijiet ulterjuri.

Sema' lill-partijiet

Ra l-atti kollha tal-kaz

Jikkonsidra

Eccezzjonijiet Preliminari

Il-provditur tas-servizz jaghti zewg eccezzjonijiet dwar preskrizzjoni ibbazati fuq Artikoli 2153 u 2156(f) tal-Kap. 16 tal-Ligijiet ta' Malta.

Kif gie ritenut mill-Qrati taghna, l-Artikolu 2153 jittratta dwar danni akkwiljani.

Il-Prim'Awla tal-Qorti Civili¹ irriteniet:

'Illi ghall-finijiet ta' preskrizzjoni, il-ligi taghraf tliet ghamliet ta' azzjoni ghad-danni, u jigifieri: (a) azzjoni dwar hsarat imnissla minn ghamil li jikkostitwixxi

¹ *Improved Design Ltd. vs Dr Michael Gialanze, 19/05/2005*

reat, f'liema kaz, iz-zmien tal-preskrizzjoni huwa dak imfisser mil-ligi biex issir l-azzjoni kriminali dwar l-istess reat; (b) azzjoni ghall-hsarat imnisslin minn delitt jew kwazi-delitt (l-hekk imsejha culpa aquiliana), f'liema kaz il-preskrizzjoni hija ta' sentejn (principju riflless fl-artikolu 2153 tal-Kodici Civili); u (c) azzjoni ghall-hsarat imnissla minn nuqqas ta' twettieq ta' obligazzjoni li mhix imfissra f'att pubbliku, f'liema kaz il-preskrizzjoni hija dik ta' hames (5) snin ...

Illi l-fattur li jsejjes il-htija akwiljana (jew dik li titnissel barra r-rabta kuntrattwali) huwa dak li l-persuna hija obligata li, f'ghamilha, ma tikkawzax hsara jew dannu lil haddiehor taht il-principju tan-neminem laedere ...

Illi huwa maghruf ukoll li mhux kull hsara li tiggarrab waqt jew minhabba l-mod kif ikun twettaq kuntratt twassal ghall-htija kuntrattwali. Jista' jkun li nuqqas jaghti lok xorta wahda ghal htija akwiljana, minkejja li jkun seh waqt u bis-sahha ta' rabta kuntrattwali.

Ghalhekk, biex hsara mgarrba waqt it-twettiq ta' kuntratt titqies li hija akwiljana u mhux kuntrattwali, jehtieg jintwera li tali hsara ma jkollha x'taqsam xejn mar-relazzjoni kuntrattwali ezistenti bejn il-partijiet.

Illi, ghalhekk, il-preskrizzjoni ta' sentejn imsemmija fl-artikolu 2153 tal-Kodici Civili, minbarra li ma tapplikax ghall-hsara mahluqa minn ghamil li jikkostitwixxi reat, lanqas ma tapplika fejn l-allegata hsara titnissel minn ksur ta' patt kuntrattwali jew obligazzjoni li tixbahha.'

Barra minn hekk, fil-kawza **Avv. Dr. Pio M. Valletta pro et noe vs Jeno Torocsik et** intqal:²

'Il-fatt li f'kawza attur jitlob il-likwidazzjoni ta' danni ma jfissirx awtomatikament li allura japplika l-Art. 2153 tal-Kodici Civili: "il-preskrizzjoni ta' sentejn li tolqot l-azzjoni ghal danni li ma jkunux kagunati b'reat hija applikabbli biss fil-kaz ta' danni indipendenti minn obligazzjoni kuntrattwali (Stivala vs Colombo, PA, 9/1/1953 Vol XXXVII.ii.622)."'

It-talba hija bazikament dwar danni kuntrattwali kif ser jigi spjegat aktar 'l isfel u, ghalhekk, il-preskrizzjoni a bazi ta' dan l-artikolu ma tistax tirnexxi.

² PA, 7 t'Ottubru 2016

It-tieni eccezzjoni dwar preskrizzjoni hija bbazata fuq l-Artikolu 2156(f) tal-Kodici Civili.

Din l-eccezzjoni a bazi ta' tranzazzjoni kuntrattwali hija kontraddittorja għall-eccezzjoni dwar *culpa aquiliana* li inghatat fl-ewwel eccezzjoni dwar preskrizzjoni u l-provditur tas-servizz flok indika eccezzjoni specifika u preciza, qed jittanta jagħmel l-ezercizzju li jekk ma jolqotx wahda, forsi jolqot l-oħra.

Imma, kif stabbilit fil-gurisprudenza tagħna, min jallega l-preskrizzjoni jrid jippruvaha;³ il-preskrizzjoni trid tinghata interpretazzjoni restrittiva⁴ peress li l-konsegwenzi tagħha huma li jeqirdu l-azzjoni; u min jallega l-preskrizzjoni jrid jipprova z-zmien minn meta din il-preskrizzjoni kellha tibda.

L-Arbitru jinnota li l-provditur tas-servizz ma ressaq l-ebda prova biex jipprova dan kollu, u l-unika referenza li hemm għall-preskrizzjoni hija fin-nota ta' sottomissjonijiet tiegħu. In-nota ta' sottomissjonijiet hija trattazzjoni u mhux prova.

F'din in-nota l-provditur tas-servizz isemmi d-data ta' meta sehħ l-inkontru bejn il-partijiet bhala d-data minn mindu għandu jibda jghodd il-perjodu minn meta setgħet issir l-azzjoni.

Dan il-perjodu hu wiehed illuzorju għaliex fi tranzazzjonijiet ta' investment, l-ilment jew l-interruzzjoni tal-preskrizzjoni ma jkunux jistgħu isiru minn dakinhar tat-tranzazzjoni, għaliex kieku jsir hekk, il-provditur tas-servizz jgħid li l-ilmentaturi jkunu qed jagixxu intempestivament għaliex ma jkollhom l-ebda raguni valida għalfejn qed ifittxuhom.

Għalhekk, l-imbiba tal-provditur tas-servizz dwar l-investment tkun tista' tigi meqjusa bit-trapass taz-zmien u kull kaz irid jittiehed skont il-merti tiegħu.

Il-fatti tal-kaz jiddeterminaw minn mindu l-ilmentatur ikun jista' jiehu passi b'mod oggettiv kontra l-provditur tas-servizz għaliex l-investimenti jvarjaw u jvarjaw ic-cirkostanzi ta' kull kaz.

Għalhekk, il-mument oggettiv minn mindu tista' ssir l-azzjoni f'dawn il-kazi jista' jvarja minn kaz għall-iehor u zgur m'hijiex id-data ta' meta jinghata l-parir jew

³ *Stencil Pave (Malta) Limited vs Dr Maria Deguara noe, PA, 30/10/2003*

⁴ *Alf. Mizzi & Sons (Marketing) Ltd. vs Dismar Company Ltd., PA, 12/10/2004*

jinx tara l-investiment għaliex f'dik id-data ma tkunx tista' tigi determinata jekk l-impjega tal-provditur tas-servizz hijiex korretta jew le.

Il-provditur tas-servizz isemmi li fl-2010 kien informa lill-ilmentaturi bid-diffikultajiet li kellu l-investiment imma xorta wahda l-provditur tas-servizz baqa' jittama lill-ilmentaturi li għad jistgħu jiehdu flus mill-investiment. Tant li qalilhom li kien ser jibqa' jsegwi l-izviluppi li jkun hemm u jinfurmahom.

Fis-17 ta' Marzu 2014, l-ilmentaturi interrompew il-preskrizzjoni permezz ta' ittra ufficjali,⁵ u fit-12 ta' Dicembru 2017, ipprezentaw l-ilment quddiem l-Arbitru u, għalhekk, fit-terminu ta' hames snin.

Barra minn hekk, ir-risposta giet intavolata fis-16 t'Ottubru 2017, u sa dakinhar kienu digà fis-sehh l-emendi fil-Kodici Civili dwar il-preskrizzjoni. Skont l-Artikolu 2160 tal-Kap. 16 tal-Ligijiet ta' Malta, id-debitur irid MINN JEDDU jiehu l-gurament li m'għandux jagħti liema gurament id-debitur ma hadux u, għalhekk, ma mexiex ma' dan ir-rekwizit tal-ligi. Dan il-gurament irid jittiehed b'mod formali bil-ghan specifiku li tigi ppruvata l-preskrizzjoni.

Barra minn hekk, din l-ecezzjoni ma gietx ippruvata.

Għal dawn ir-ragunijiet, l-ecezzjonijiet dwar preskrizzjoni qed jigu michuda.

Il-provditur tas-servizz jeccepixxi wkoll li m'huwiex il-legittimu kontradittur għaliex hija s-socjetà estera li kienet l-emmetrici tal-prodott *Lifemark*. Aktar tard, il-provditur tas-servizz jgħid li hu agixxa biss ta' intermedjarju.

Jirrizulta kemm mill-atti kif ukoll mix-xhieda li l-provditur tas-servizz ta l-parir u kien hu li biegh il-prodott in kwistjoni. L-ilmentaturi m'humix jallekaw li l-provditur tas-servizz ma ggestiex tajjeb il-prodott imma li tahom parir u bieghilhom prodott li ma kienx addattat għalihom u qed jilmentaw biss dwar il-parir u l-mod li bih inbieghilhom il-prodott.

Il-provditur tas-servizz u l-ilmentaturi kellhom bejniethom relazzjoni kuntrattwali u nholqot relazzjoni guridika bejniethom.

⁵ A fol. 40

Meta l-provditur tas-servizz kien qed jagixxi ta' *Licence Holder* tal-MFSA kien qed jagixxi ta' principal fil-konfront tal-ilmentaturi u mhux ta' intermedjarju; u kien hemm relazzjoni guridika diretta bejn il-provditur tas-servizz u l-ilmentaturi.

Tajjeb jinghad ukoll li l-provditur tas-servizz ma gabx provi li meta kien qed jinbiegh il-prodott xi hadd qal lill-ilmentaturi li kien qed jagixxi f'isem haddiehor.

Ghal dawn ir-ragunijiet, il-provditur tas-servizz huwa l-legittimu kontradittur.

FIL-MERTU

L-Arbitru jrid jiddeciedi dan l-ilment b'referenza ghal dak li, fil-fehma tieghu, huwa gust, ekwu u ragonevoli fic-cirkostanzi partikolari u merti sostantivi tal-kaz.⁶

Il-Verzjoni tal-Ilmentaturi

L-ilmentatur, JM, xehed permezz tal-*affidavit*⁷ u in kontroezami.⁸ Huwa jghid li kien ghamel skola sal-*Form 5* u ma kienx jaf jikteb. Kellu johrog mill-iskola ghaliex ommu kellha incident u ried jghinha. Hadem go fabbrica tal-hwejjeg u, mbaghad, bhala suldat u ma' fabbrica tal-*aluminium*.

Kien sar jaf bi *GlobalCapital* ghaliex dawn kienu jcemplulhom ta' spiss biex ihajjruhom jinvestu. Kienu marru Hal Qormi ghand *GlobalCapital* u hajjruhom jinvestu fil-*British American Insurance*. Peress li qatt ma kienu investew qabel kienu xi ftit bezghana u, wara li serrhulhom mohhhom fuq dan l-investment, kienu investew is-somma ta' Lm35,000. Dawn il-flus kienu gemmghuhom tul hajjithom u li kienu hadmu ghalihom ghal snin twal u xi flus kienu tawhomlhom il-genituri taghhom.

Wara xi erba' snin u nofs, cemplilhom Rodian Formosa mill-*GlobalCapital* u qalilhom biex imorru l-ufficcju tal-Fgura biex ikellimhom dwar l-investment li kellhom u biex jaghtihom aktar informazzjoni dwaru. Rodian Formosa qalilhom li l-investment li kienu ghamlu fil-*British American* kien mejjet u li kien ahjar

⁶ Kap. 555, Art. 19(3)(b)

⁷ A fol. 167

⁸ A fol. 207-208

kieku jinvestu flushom f'xi haga ohra li hi aktar soda. Huma inkwetaw meta Rodian Formosa qalilhom li l-investment li ghamlu kien mejjet u qalulu li huma kienu jaghmlu dak li jghidilhom hu peress li huma ma kinux jifhmu f'dawn l-affarijiet.

Qalilhom biex jiltaqghu darb'ohra biex ibiddu l-investment mill-*British American* ghal investment aktar sikur.

Iltaqghu gimgha wara u Rodian Formosa qalilhom li kien ser jiddepozita flushom fis-*Secure Income Bond (SIB)* u qalilhom li dan '*il-bank*' kien ha hafna *awards*.

Qalilhom li kienu ser jinvestu f'bank sod u dan il-pass kien sod ghaliex l-istess isem igib mieghu il-kelma '*secure*' – *Secure Income Bond*. Tahom *leaflet* li juri dawn l-*awards*.

Fl-ewwel ftit snin irceview l-imghax direttament minghand *GlobalCapital*. Imbaghad, waqfu jircievu l-imghaxijiet u cemplu lil Rodian Formosa li qalilhom li ma kellhomx ghalfejn jinkwetaw ghaliex il-bank li qalilhom li kienu investew fih kienu qeghdin jirrangaw xi karti u li kienu qeghdin jinbidlu xi awdituri u ma kellhomx ghalfejn jinkwetaw ghaliex fi ftit zmien kienu ser jirrangaw l-affarijiet u jircievu l-imghaxijiet.

Izda wara ftit zmien rega' cemplilhom Rodian Formosa u qalilhom li l-bank kien falla u li kienu ser jiehdu biss 12% mill-ammont li kienu investew.

Huma inkwetaw u meta regghu cemplu lil Rodian Formosa dan ma kienx iwiegeb it-telefon; kienu jghidulhom li kien impenjat u li ser icemplilhom lura, izda dan qatt ma kien icempel lura.

Indunaw li Rodian Formosa kien dahak bihom ghax l-ewwel qalilhom li l-investment kien '*secure*', imbaghad, kien cemplilhom fejn qalilhom li kienu ser jiehdu biss 12% tal-kapital investit.

Wara, l-avukat kien qalilhom li, fil-fatt, ma kinux investew f'bank izda '*f'pension scheme*'.

Huma kienu inghataw ragun ukoll mill-*MFS*.

KM, mart l-ilmentatur, ikkonfermat li kienu investew fuq inizjattiva ta' Rodian Formosa u kien hu li qalilhom sabiex jigbdu flushom mill-*British American* u

jaghmluhom fl-*SIB*, fejn spjegalhom li isem l-investment ukoll kien juri li hu 'secure'. Kien hu li, mbaghad, cemplilhom biex jghidilhom li l-investment kien falla u kienu ser jiehdu 12% tal-kapital.

L-avukat spjegalhom li ma kinux investew f'bank izda '*f'pensions*', u dan kuntrarju ghal dak li kien qalilhom Rodian Formosa.

Il-Verzjoni tal-Provditur tas-Servizz

Michael Schembri xehed li hu kien il-*Compliance Officer* u kien ra l-*file* relattiv. Jghid li l-provditur tas-servizz agixxa bhala intermedjarju u kien ircieva l-ordnijiet tal-ilmentaturi u investielhom.

Il-*File Note* kienet turi dak li sehh u din kienet iffirmata mill-konjugi JM u KM. Din kienet fi '*standard form*'. Jghid li din il-*File Note* kienet turi li gew murija diversi prodotti u kkonfermaw li kienu fehmu r-riskji involuti.

Jghid li kienu digà ghamlu zewg investimenti ohra u, ghalhekk, kienu midhla tal-investimenti, u fil-mument li nbiegh l-*SIB* kellu riskju limitat jew baxx.

Jghid li meta inqala' l-inkwiet fuq dan il-prodott, il-provditur tas-servizz qeda dmiru, u fl-2010 kienu infurmaw lill-investituri kollha li *Lifemark S.A.* kienet harget avviz lill-azzjonisti kollha dwar l-imghax u dwar il-possibiltà ta' ristrutturar.

Is-'*Security Trustee*' kien hallas lill-ilmentaturi s-somma ta' €14,125.52, u rcevev imghaxijiet ta' €1,544.77, €1,543.93 u €99.56. Jghid li l-ilmentaturi kienu iffirmaw dokumenti li kienu juru li accettaw il-kontenut tagghom.

Rodian Formosa xehed fl-*affidavit*⁹ tieghu li kien hu li biegh l-investment *SIB* lill-ilmentaturi wara li kien urihom prodotti ohra, izda dan kien attraenti ghaliex kellu imghax ta' 7% u 7.5%. Flimkien ma' Erica Caruana kien sar *meeting* finali biex jigi diskuss dan l-investment.

⁹ A fol. 206

Meta nholoq l-inkwiet fl-2009/2010, hu kien zamm lill-klijenti infurmati u baqa' jinfirmahom sal-2013, meta l-klijenti talbu d-dokumenti sabiex jaghmlu ilment formali kontra l-*GlobalCapital*.

Jghid li peress li ilu li sar l-investment kien semma' biss il-punti saljenti li kien jiftakar.

Il-Prodott

Dan il-prodott, il-*Keydata International Secure Income Bond (SIB)* kien ibbazat fuq negozju fil-pensjonijiet dwar il-hajja fis-suq Amerikan. Min hareg dan il-prodott ippronunzja ruhu bl-aktar mod enfatiku u b'tipa kbira li jaghti qligh ta' 7.5% kull sena fl-iSterlina u 7% fis-sena fid-Dollaru u l-Ewro ghall-perjodu ta' hames snin.

L-*SIB* kien investment tal-kategorija *asset-backed securities*. Minghajr ma wiehed joqghod jidhol fid-dettall tal-istruttura legali (u kumplikata tieghu), l-*SIB* kien jinvesti f'*bonds (security bonds)* li l-assi *underlying* taghhom kienu poloz tal-assikurazzjoni fuq il-hajja ta' individwi Amerikani.

Dan il-prodott, fost affarijiet ohra, falla ghaliex l-analizi tal-aspettattiva tal-hajja/mewt tal-*life-assured* ma kinetx korretta. Aktar ma wiehed idum haj, aktar irid idum ihallas *premium* biex il-polza tibqa' hajja inkella titlef fil-valur. Dan johloq problema ta' likwidita' biex tkompli ssostni finanzjarjament il-mudell kompost minn diversi poloz ta' assikurazzjoni fuq il-hajja.

Dan kien riskju li hafna analisti ma tawx kazu. Imma kien, fil-fatt, aspett importanti hafna. Minhabba l-avvanzi fil-medicina, hafna nies jibqghu jghixu ghal zmien itwal u b'hekk il-*premium* irid idum jithallas ghal numru ta' snin aktar.

Jekk l-analisti u nies professjonali li kellhom esperjenza biex janalizzaw dawn il-prodotti ma waslux ghal dan, allura, lanqas wiehed jistenna li *retail investors*, bhalma huma l-ilmentaturi, kellhom ikunu f'qaghda li jaghmlu dan.

Apparti l-fatt ukoll li l-isem *SECURE INCOME BOND* jaghti lill-investitur bla esperjenza x'jifhem li l-investment huwa wiehed sikur u bla riskji, jew riskji baxxi u limitati.

Jekk wiehed ihares lejn il-*brochure* tipiku tal-SIB¹⁰ jara li mal-ewwel faccata, bi prominenza kbira, hemm rati tajba ta' dhul (*Annual Income Over 5 Years*), ritratt kbir ta' *lighthouse* (simbolu tas-sigurtà) u b'indikazzjoni ta' x'inhuma l-beneficcji u l-kwalità tal-prodott:

'Aims to provide return of capital after 5 years:

Bond invests in cash and assets by institutions rated 'A' or better by Standard and Poor's or equivalent;

Quarterly income option available'.

Ghalkemm fl-istess *brochure* jissemma li jista' jkun hemm xi riskju għall-kapital, u jista' jkun hemm xi tnaqqis fl-ahhar jew jekk tigbed l-investiment qabel, però, l-enfasi qieghda fuq il-beneficcji li kien joffri dan il-prodott.

Taht it-titolu, ***Benefits at a Glance***, hemm dan it-test:

'> An investment with NO Stock Market Exposure

> Investing in cash and assets issued by institutions rated 'A' or better by Standard & Poor's or equivalent

> Available via banks, stockbrokers and direct investment

> Low minimum investment – Only GBP10,000/USD20,000/ €10,000

> The bond will be listed on the Luxembourg Exchange

> The issue is regulated and authorised by the CSSF the Financial Regulator in Luxembourg.'

Hemm ukoll dan b'tipa kbira:

'A lower risk profile and a higher level of income allows you to receive the income you need without the worry of stock market falls'.¹¹

¹⁰ F'dan il-kaz gie pprezentat il-*brochure* tal-Issue No. 2 u No. 3, però, l-Arbitru ra l-*brochure* tal-Issue No. 4 li kellhom l-ilmentaturi li bazikament huwa l-istess

¹¹ *Ibid.*

Il-prodott kellu riskji – il-kapital ma kienx garantit, u kif kien ser imur kien pjuttost ibbazat fuq il-*performance* ta' prodotti ohra simili ta' dak iz-zmien, apparti l-mudelli matematici u l-*assumptions* li jigu ma' dawn il-mudelli.

Ir-riskji kif deskritti forsi kienu jaghtu l-impressjoni li ma kinux ivarjaw wisq minn uhud mill-prodotti l-ohra ta' investment li forsi kienu qed jigu offruti lil investituri ohra. Il-prodott fl-ebda mument ma kien iwieghed protezzjoni assoluta ghall-kapital.

Però, ma jistax jitqies li dak iz-zmien li nbiegh l-*SIB* kien investment b'riskju baxx. Anzi, kien investment f'kategorija ta' riskju medju ghal riskju gholi.

Dan mhux qed jinghad *with the benefit of hindsight*, imma ghaliex in-natura tal-prodott – li jinvesti f'*bonds* li jinvestu f'poloz tal-assikurazzjoni fuq il-hajja – u l-istruttura innifisha tal-investment kienu jaghmlu l-*SIB* investment riskju li ma kienx addattat ghal *retail investors* kif kienu l-ilmentaturi.

Dawn it-tip ta' investimenti huma *Asset-Backed Securities* li huma prodotti kumplessi u ta' riskju gholi.

Meta l-*MFSA*, li hija r-regolatur f'dan il-qasam, rat li kienu qed jinbieghu prodotti li huma *Asset-Backed Securities* bhal dan il-prodott, interveniet billi harget *Warning to prospective investors about Asset-Backed Securities*, bhalma hu l-*Lifemark*, fejn qalet:¹²

'The Malta Financial Services Authority (MFSA) has come across local media adverts, reports and product documentation about investments in "bonds" or "fund accounts" whose performance is linked to assets, such as life insurance policies or currencies (referred to as asset-backed investments). By their very nature, these investments are not easy to understand.

Despite the fact that they may be promoted as "alternative" to traditional or conventional investments, these are investment opportunities which involve substantial risks, in particular liquidity risks, whereby the investor may be unable to sell his investment ...'

¹² *MFSA Consumer Media Release 13/11/2009 (Ref. 05/2009)*

'When it comes to redemption (selling) of these investments, these ... restrict the investor from selling his holdings before the investment matures ...

Consumers should be aware that the characteristics of these products make them unsuitable for unsophisticated investors. These products are generally considered appropriate for investors who have experience and knowledge to understand how these financial instruments work and can afford to take the relevant risks.'

Huwa minnu li dan l-istatement hareg wara l-bejgh tal-prodott *de quo*, imma dak li qalu kemm l-MFSA kif ukoll il-Financial Conduct Authority tar-Renju Unit juri x'tip ta' investiment kien l-SIB, li kien *asset-backed security* ibbazat fuq TLPI's.

Barra minn hekk, il-Prim'Awla tal-Qorti Civili fis-sentenza fl-ismijiet ***Evelyn Farrugia et vs GlobalCapital Financial Management Unit Ltd., deciza fil-11 ta' Lulju 2016***, qalet hekk dwar dawn it-tip ta' prodotti:

'Hu minnu illi ma jfissirx li investment li jkun sigur, dan ma jistax ifalli xorta, izda investimenti f'kumpaniji ta' life insurances ma jistghux jitqiesu bhala investimenti siguri ghall-ahhar. Il-Qorti tirreferi ghal dak li jghid f'artikolu ppubblikat fl-14 ta' Frar 2014, il-Financial Conduct Authority tar-Renju Unit, li jitkellem fuq traded life policy investments kif jidher li kien kostitwit dan il-fund.

Jintqal hekk:

"Traded life policy investments (TLPIs), which are sometimes called 'death bonds' - are complicated products generally unsuitable for the mass retail market.

They are also known as 'death bonds' because the ultimate investment is in life assurance policies, typically of US Citizens. Investors hope to benefit by buying the right to the insurance payouts upon the death of the original policyholders.

They are sometimes also known as 'traded life settlements' or 'senior life settlements'.

TLPIs may pay a regular income or can aim to grow in value over time. Most death bonds are sold as unregulated collective investment schemes (UCIS), but some take other legal forms.

Our review of sales in the TLPI market revealed high levels of unsuitable advice. We are worried that this market could grow and cause further customer losses in the future.

As a result, we have recommended that these products should not reach ordinary retail investors in the UK. This would mean that firms should not be marketing, recommending or selling these products to the mass retail market.”

L-element kumpless u riskjuż ta' dan il-prodott gie wkoll innutat mill-Prim'Awla tal-Qorti Civili f'sentenza oħra ridenti dwar l-istess prodott *SIB*.¹³

Kif inbiegh dan il-Prodott u jekk kienx *suitable* jew *appropriate* għall-Ilmentaturi

L-ilmentaturi jghidu li kien sar *misselling* tal-prodott u li kien inbieghihom sempliciment ghaliex il-provditur tas-servizz ried jaqla' l-kummissjoni ('*churning*').

Dwar l-aħhar parti tal-ilment, jigifieri li l-provditur tas-servizz qalilhom sabiex jittrasferixxu investiment li digà kellhom għall-*SIB*, l-Arbitru ra z-zewg verzonijiet tal-partijiet u ra li l-verzjoni tal-ilmentaturi hija aktar kredibbli.

L-Arbitru jinnota li x-xhieda ta' Rodian Formosa hija wahda xotta hafna u, ghalkemm fl-*affidavit* qasir tieghu jghid li kien introduca diversi prodotti lill-ilmentaturi, fil-kontroezami ma jispjegax liema kienu dawn il-prodotti u jghid li ma kellux notamenti ta' dawn il-prodotti l-oħra.

Fl-istess nifs - fl-istess kontroezami - ifahhar l-*SIB* u jghid li ma kienx ta' riskju kbir ghalkemm jammetti li kien *asset backed security*. Jghid li l-*bond* li kellhom qabel kien tal-istess livell ta' riskju, però, ma jispjegax għalfejn. Mistoqsi għalfejn, allura, issuggerielhom li jdawwru l-prodott fl-*SIB* qal li ghax kellu kupun akbar u jghid li l-investment precedenti kellu kupun ta' 5.6%, filwaqt li gie stabbilit li l-*SIB* kellu kupun ta' bejn 7% u 7.5%.

Allura, jirrizulta bl-aktar mod car li kien qed idahhalhom fi prodott b'aktar imghax li jfisser li kien qed izidilhom ir-riskju - ghax huwa fatt magħruf li aktar ma jizidied ir-*return* aktar jikber ir-riskju.

¹³ *Concetta Galea et vs GlobalCapital Financial Management Ltd.*, 5/10/2018

Imma, barra minn hekk, kif digà intqal fl-analizi tal-prodott, dan kien prodott *asset-backed security* li huma prodotti kumplessi u ta' riskju gholi. Hekk ukoll iddeskriviethom l-MFSA li qalet li l-konsumatur *retail* ma kellux jinbieghlu dan it-tip ta' prodott.

Michael Schembri jghid fl-*affidavit* tieghu¹⁴ li l-ilmentaturi kien digà inbieghilhom prodott '*execution only*' u, ghalhekk, '*kienu digà midhla fl-investimenti*'.

Meta l-Arbitru hares lejn il-profil tal-ilmentaturi - fejn l-ilmentatur kien bniedem t'edukazzjoni bazika u jahdem xoghol manwali; u l-mara bi ftit skola u tahdem bhala mara tad-dar - ftit li xejn jista' jara dan l-argument validu meta wiehed iqis il-kumplessità tal-SIB, u li l-klijenti kienu jiddependu assolutament fuq il-parir tal-provditur tas-servizz.

Jirrizulta li Rodian Formosa ma kienx licenzjat biex jaghti pariri u dan jammettuh hu stess u jghid li, però, seta' jbiegh il-prodott '*promote and sell*', jigifieri li jbiegh il-prodott minghajr ma jaghti parir.

L-ilmentaturi ma kellhomx it-taghrif u l-esperjenza mehtiega sabiex jidhlu fi prodott kumpless minghajr parir u, ghalhekk, jidher car li l-provditur tas-servizz kien qed jagixxi bl-aktar mod irresponsabbli meta qabbad persuna tbiegh prodott bhal dan minghajr ma seta' jaghti parir dwaru.

Biex il-provditur tas-servizz jghatti xturu inqeda b'Erica Caruana sabiex tiffirma d-dokumenti. Indikazzjoni cara li din Erica ma kellha x'taqsam xejn mat-tranzazzjoni izda iffirmit ghal Rodian Formosa, huwa l-fatt li l-provditur tas-servizz ma tellaghiex bhala xhud izda tella' biss lil Rodian Formosa ghaliex kien hu l-*factotum* f'din it-tranzazzjoni.

L-ilmentaturi jikkonfermaw li mieghu tkellmu kollox u l-istess Rodian Formosa jghid li kien hu li ha hsieb it-tranzazzjoni, u jghid li fl-ahhar dahlet Erica Caruana, haga li l-Arbitru qajla jista' jemmen. Mhux talli t-tranzazzjoni ha hsiebha Rodian Formosa, talli hu stess jghid li meta l-SIB kellu l-inkwiet kien hu li infurmahom.

¹⁴ A fol. 188

L-Arbitru hu tal-fehma li dan il-prodott kellu jinbiegh a bazi ta' *advisory service* u, ghalhekk, kellu jsir is-*suitability assessment*.

Ghalhekk, skont ir-Regoli tal-MFSA ¹⁵ taht il-Kap. 370 tal-Ligijiet ta' Malta, liema regoli ddahhlu biex jaghtu effett lid-Direttiva *MiFID* mahruqa mill-Unjoni Ewropea, meta jinghata parir fuq investiment irid isir is-*Suitability Assessment* tal-konsumatur.

Regola 2.13 tghid hekk:

'When providing investment advice or portfolio management services,¹⁶ the Licence Holder shall obtain the necessary information, in accordance with SLCs 2.16 to 2.20 and SLC 2.22 to 2.24 regarding the client's or potential client's knowledge and experience in the investment field relevant to the specific type of product or service, his financial situation and his investment objectives so as to enable the Licence Holder to recommend to or, in the case of portfolio management, to effect for the client or potential client, the Investment Services and Instruments that are suitable for him.'

Imbaghad, Regola 2.16, li tistabilixxi dan is-*suitability test*, tghid hekk:

'The Licence Holder shall obtain from clients or potential clients, such information as is necessary for the Licence Holder to understand the essential facts about the client and to have a reasonable basis for believing, giving due consideration to the nature and extent of the service provided, that the specific transaction to be recommended, or entered into in the course of providing a portfolio management service, satisfies the following criteria:

- a. it meets the investment objectives of the client in question;*
- b. it is such that the client is able financially to bear any related investment risks consistent with his investment objectives;*
- c. it is such that the client has the necessary experience and knowledge in order to understand the risks involved in the transaction or in the management of his portfolio'.*

¹⁵ *Investment Services Rules for Investment Services Providers, Part B: Standard Licence Conditions (SLC)*

¹⁶ Enfasi tal-Arbitru

Jirrizulta li l-ilmentaturi riedu *'income'* minn dan l-investment u, ghalhekk, ma kellhomx l-objettiv li joqghodu jirriskjaw billi jippretendu li jaghmlu qligh mill-kapital. Dan jikkonferma li l-objettiv taghom kien li jdahhlu ftit interessi minn fuq il-kapital u ma ridux jirriskjaw flushom. Gew deskritti mill-provditur tas-servizz stess bhala *'cautious investors'* u, ghalhekk, l-SIB ma kienx jilhaq l-objettivi ta' klijenti li ma ridux jissugraw il-kapital.

Fil-*brochure* stess kien hemm indikat li l-kapital ma kienx garantit ghalkemm, kif intqal, l-enfasi fil-*brochure* kienet fuq il-vantaggi tal-prodott u li kien *'low risk investment'* li fil-fatt ma kienx.

Mill-profil tal-ilmentaturi jirrizulta li l-mara ma kellhiex qligh u r-ragel kien jaghmel xoghol manwali b'paga pjuttost zghira u flejjes imgemmgħin ma kellhomx hafna. Barra minn hekk, is-somma investita kienet esagerata imqabbla mad-dhul li kellhom. Ghalhekk, ma kinux jifilhu jitilfu dawn il-flus kollha u t-tieni rekwizit ma giex sodisfatt.

Il-provditur tas-servizz ma rnexxilux jipprova li l-ilmentaturi kellhom *'the necessary experience and knowledge in order to understand the risks involved in the transaction'*.

Michael Schembri, li ma kien involut xejn fit-tranzazzjoni, jghid li l-ilmentaturi kien digà kellhom prodott mibjugħ lilhom mill-provditur tas-servizz innifsu fuq bazi *'execution only'* u, ghalhekk, kellhom ir-rekwizit biex jinvestu fl-SIB.

Bir-rispett kollu dan ma jregix. Il-fatt li l-provditur tas-servizz kien naqas meta bieghilhom prodott a bazi ta' *'execution only'*, meta huwa ovvju li huma kellhom il-bzonn tal-parir tal-provditur tas-servizz, ma jaghmilx lill-ilmentaturi *'experienced'* u *'knowledgeable'* li jifhmu r-riskji abbinati ma' prodott *'asset backed security'* kif kien l-SIB.

Iz-zewg prodotti li semma' ma kinux tal-istess riskju u kumplessità bhall-SIB u, ghalhekk, ma jirrizultax li setghu jifhmu r-riskji tal-SIB u jaghmlu decizjoni hielsa li jinvestu fih. Huma gew imdahhla f'dan il-prodott minn Rodian Formosa li peress li ma kellux il-licenzja tal-MFSA, lanqas seta' jaghti parir finanzjarju, ahseb u ara, li jbiegh prodott kumpless bhall-SIB.

Il-*File Note* li jsemmi Michael Schembri mhi xejn hlief dokument tekniku, miktub b'ittri zghar li difficli taqrah, u bi klawsoli maghmula biex jaghtu ezoneru lill-

provditur tas-servizz. Kienet qed tittiehed il-firma ta' nies mhux infurmati u li kienu *l-weaker party* f'dik it-tranzazzjoni minghajr ma jigi spjegat il-kontenut fi kliem li setghu jifhmu, kif kellu jsir meta kummercjant speċjalizzat fil-qasam tas-servizzi finanzjarji kien qed ibiegh xi haga li kien hu biss li seta' jifhimha.

Dan il-komportament imur lil hinn mir-rekwizit generali tal-kuntratti fejn il-partijiet huma obbligati li jagixxu *b'bonda fede* ma' xulxin.

Anke li kieku Rodian Formosa – li qal li seta' jbiegh il-prodotti a bazi ta' *promote and sell* - biegh dan il-prodott fuq din il-bazi xorta wahda kellu jaghmel *l-appropriateness test* li skont ir-regolamenti vigenti¹⁷ kien jitlob:

'2.21: When assessing whether an Investment Service, other than investment advice or portfolio management, is appropriate for a client, the Licence Holder shall be required to determine whether that client has the necessary experience and knowledge in order to understand the risks involved in relation to the product or Investment Service offered or demanded.'

Il-provditur tas-servizz kellu mhux biss jara li l-ilmentaturi kellhom *'the necessary experience and knowledge'* imma dawn riedu jkunu tali li l-ilmentaturi jifhmu *'the risks involved in relation to the the product'*.

Minn dak li digà ntqal, l-ilmentaturi kellhom profil ta' nies bi ftit skola u ma kellhomx esperjenza vasta fl-investimenti u, speċjalment, ma kellhomx investimenti bhall-*SIB*. Ma setghux jifhmu r-riskji tieghu.

Ghalhekk, il-prodott la kien ***suitable*** u lanqas ***appropriate*** ghall-ilmentaturi u ma kellux jinbiegh lilhom. Jidher car li l-inizjattiva li ha Rodian Formosa biex ibieghulhom ma kinetx fl-ahjar interessi tal-ilmentaturi,¹⁸ izda kienet immirata sabiex il-provditur tas-servizz ibiddel investment b'iehor sabiex jiehu l-kummissjoni.

Dan l-investment ma kienx jilhaq *l-aspettativi legittimi u ragonevoli* tal-ilmentaturi,¹⁹ u l-atteggjament tal-provditur tas-servizz la kien gust, ekwu u

¹⁷ *Investment Services Rules Standard Licence Conditions (SLC)* mahruġa mill-MFSA taht Kap. 370 tal-Ligijiet ta' Malta.

¹⁸ *SLC 2.01*

¹⁹ Kap. 555, Art. 19 (3)(c)

lanqas ragonevoli speċjalment meta wiehed iqis is-somma kbira investita ta' €90,849.41²⁰ fi **prodott wiehed**.

Zgur li ma jista' jkun hemm l-ebda gustifikazzjoni kif meta jitqiesu l-mezzi finanzjarji tal-ilmentaturi jsir investiment daqshekk massicc fi prodott wiehed fejn ir-riskju ma jkunx imferrex.

Il-provditur tas-servizz ghamel attentat sabiex jitfa' t-tort ta' dan kollu fuq l-ilmentaturi meta, fil-fatt, kien hu li naqas mill-professjonalità mistennija minn *Licence Holder* tal-MFSA, u flok qies l-interessi tal-klijenti qies biss l-interessi tieghu. Ghalhekk it-telf li garrbu l-ilmentaturi ghandu jingarr mill-provditur tas-servizz.

Galadarba sar bejgh hazin tal-prodott, l-ilmentaturi ghandhom jingiebu kemm jista' jkun fil-pozizzjoni finanzjarja taghhom qabel ma nbiegh il-prodott. Huma investew is-somma ta' €90,849.41.²¹

Wara l-verbal tal-Arbitru tat-8 t'Awwissu 2019, il-partijiet qablu li l-ammonti ta' €7,722, €1,270.98, €2,137.23, €1,712.59 u €1,282.52, li kienu intbaghtu lill-ilmentaturi, fil-fatt, ma ttiehdux minnhom ghax baghtu c-cekkijiet lura.

Izda l-provditur tas-servizz qal li l-ilmentaturi kienu thallsu l-imghaxijiet ta' €1,544.77, €1,543.93 u €99.56, b'kollox total ta' €3,188.26.

Ghalhekk l-ilmentaturi ghamlu telf ta' €87,661.15.

Ghaldaqstant, *ai termini* tal-Artikolu 26(3)(c)(iv) tal-Kap. 555 tal-Ligijiet ta' Malta, l-Arbitru qed jordna lil *GlobalCapital Financial Management Ltd.* thallas lill-ilmentaturi s-somma ta' sebgha u tmenin elf, sitt mija u wiehed u sittin ewro u hmistax-il centezmu (€87,661.15).

Bl-imghax legali mid-data ta' din id-decizjoni sad-data tal-hlas effettiv.

L-ispejjez ta' din il-procedura huma ghall-provditur tas-servizz.

²⁰ A fol. 43

²¹ A fol. 41

Dr Reno Borg
Arbitru ghas-Servizzi Finanzjarji